

4.2 จังหวัดพัทลุง

จังหวัดพัทลุงมีระบบกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนที่ถูกหลักสุขาภิบาลจำนวน 1 แห่ง คือ ระบบกำจัดขยะ มูลฝอยของเทศบาลเมืองพัทลุง ซึ่งเป็นระบบฯ ที่ได้รับงบประมาณผ่านแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ผลการติดตามระบบกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนเทศบาลเมืองพัทลุง สรุปได้ดังนี้

4.2.1 เทศบาลเมืองพัทลุง

(1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

(1.1) ที่ตั้งและขนาด เทศบาลเมืองพัทลุงตั้งอยู่ที่ถนนสุรินทร์ตำบลคูหาสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มีพื้นที่รับผิดชอบ 13.342 ตารางกิโลเมตรมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลเขาเจ็ยก ตำบลปรางหมู่ ตำบลพญาขัน ตำบลลำป่า
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ทะเลสาบสงขลา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลลำป่า ตำบลตำนาค ตำบลควนมะพร้าว ตำบลท่ามิหรำ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเขาเจ็ยก ตำบลท่ามิหรำ

(1.2) ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

1) ลักษณะภูมิประเทศเทศบาลเมืองพัทลุงและบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องซึ่งเป็นเขตผังเมืองรวมเมืองพัทลุง มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบต่ำกว้างใหญ่รอบทะเลสาบส่วนที่เป็นทะเลหลวง

2) ลักษณะภูมิอากาศสภาพภูมิอากาศเป็นเขตร้อนชื้นมี ฤดูกาลคือ ฤดูร้อนและฤดูฝน โดยฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงมกราคม ส่วนฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกันยายน

(1.3) ประชากร

เทศบาลเมืองพัทลุง มีประชากรจำนวน 36,265 คน เป็นชาย 16,957 คน และหญิง 19,308 คน มีจำนวนบ้าน 14,144 หลัง และมีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 1.37คน/หลัง

(1.4) สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ประชากรในเขตเทศบาลเมืองพัทลุงส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคือ ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร (สีข้าว) อุตสาหกรรมยาง และอุตสาหกรรมขนส่ง (อู่ซ่อมและพ่นสีรถยนต์) ตามลำดับ โดยประชากรในเขตเทศบาลเมืองพัทลุงส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

(2) รายละเอียดโครงการและสถานภาพปัจจุบัน

(2.1) ความเป็นมา

การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล เมืองพัทลุงได้รับการสนับสนุน เงินงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดกา รคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด พ.ศ.2538 และ พ.ศ. 2541-2543 รวมวงเงินทั้งสิ้น 77,227,607 บาท ในปี 2554 เทศบาลเมืองพัทลุงได้กู้เงินจากธนาคารออมสิน จำนวน 23 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอยระยะที่ 2 พื้นที่ 25 ไร่ คาดว่าแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม 2555

ตารางที่ 4.2-1 การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองพัทลุง

ลำดับที่	ปีงบประมาณ พ.ศ.	แหล่งงบประมาณ	วงเงิน (ล้านบาท)	รายละเอียดโครงการ
1.	2538	สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม	2.046	ศึกษาความเหมาะสมและออกแบบ รายละเอียดก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย โดยวิธีฝังกลบ โดยว่าจ้าง บริษัท แอสตีคอน คอร์เปอร์เรชั่น จำกัด ศึกษาแล้วเสร็จเมื่อปี 2538
2.	2541 - 2543	กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม	37.596	ก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ประกอบด้วย - ระบบกำจัดขยะมูลฝอยระยะที่ 1 - อาคารเครื่องชั่งน้ำหนัก อาคารสำนักงาน และโรงจอดเครื่องจักรและบ้านพักพนักงาน ก่อสร้างแล้วเสร็จและเปิดดำเนินงาน เมื่อ เดือนสิงหาคม 2543
3	2555	งบประมาณของเทศบาลโดยใช้เงินกู้จาก ธนาคารออมสิน	23	ก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย ระยะที่ 2 พื้นที่ 25 ไร่ การดำเนินงานอยู่ในขั้นตอน การปูพื้นหลุมฝังกลบคาดว่าจะแล้วเสร็จใน เดือนสิงหาคม 2555

(2.2) รายละเอียดของระบบการจัดการขยะมูลฝอย

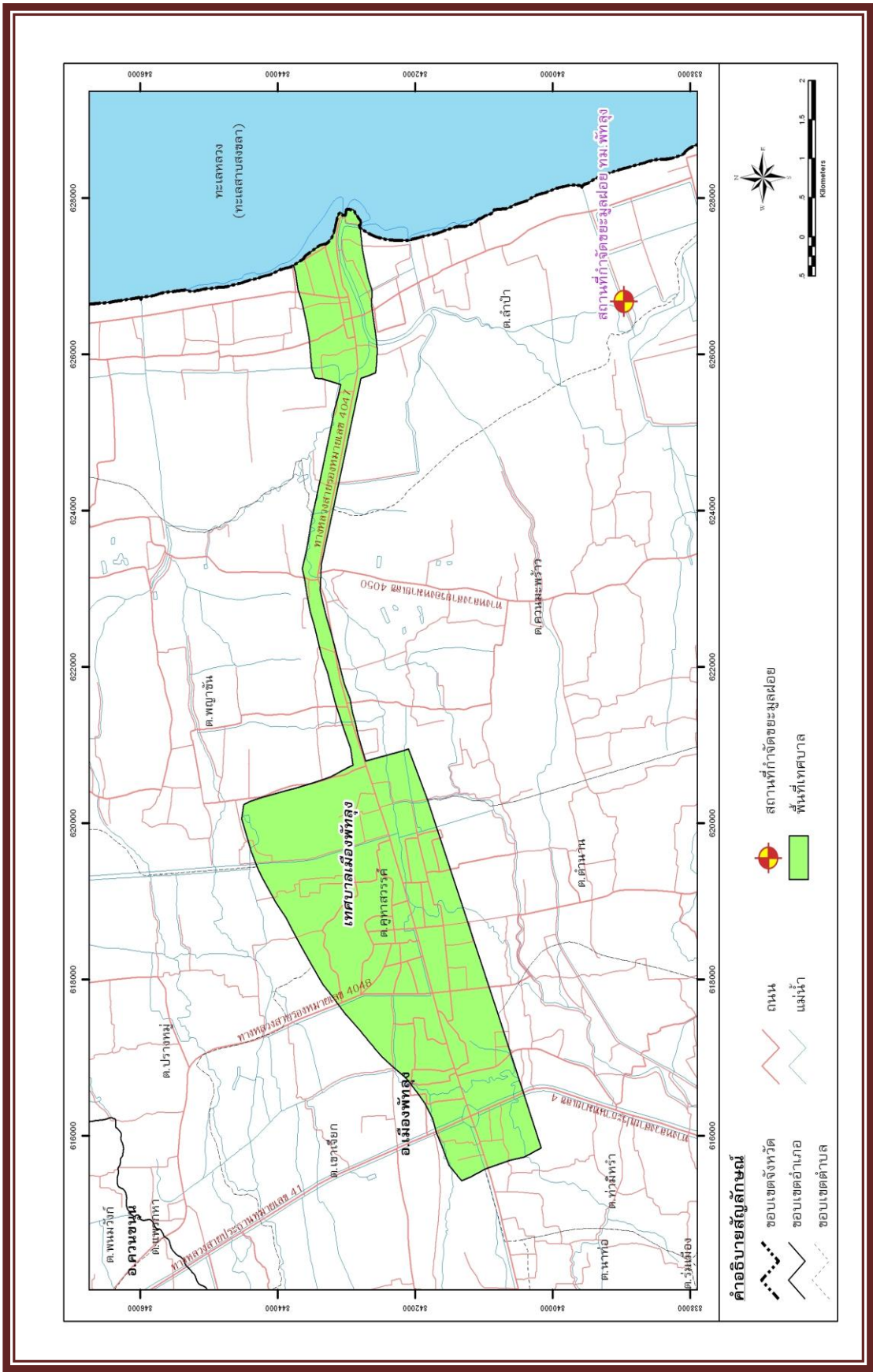
1) การเก็บขนขยะมูลฝอย กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบการ

ดำเนินงาน เก็บขนขยะมูลฝอยของเทศบาล เมืองพัทลุง โดยมีรถเก็บขน ขยะมูลฝอย แบบบรรทุกขยะเทท้าย
จำนวน 7 คัน รถเก็บกิ่งไม้จำนวน 1 คัน สำหรับภาชนะในการรวบรวมขยะ เทศบาลเมืองพัทลุงใช้ถัง พลาสติก
ขนาดความจุ 200 ลิตร จำนวน 400 ใบ ในปีงบประมาณ 2554 เทศบาลได้จัดซื้อถังพลาสติกขนาดความจุ
200 ลิตรเพิ่มอีก 50 ใบ เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่บริการ และแบ่งเขตการเก็บขน เป็น 3 เขต ตามเขตเลือกตั้ง
สมาชิกเทศบาล มีระยะทางในการเก็บขนต่อเที่ยวภายในเขตเทศบาลประมาณ 7 กิโลเมตร โดยรถเก็บขนแต่ละ
คันเก็บขนวันละ 2 เที่ยว และให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลลำปำด้วย จากนั้นจึงนำไป
กำจัดที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองพัทลุงโดยตรงโดยไม่มีสถานีขนถ่าย ทั้งนี้เทศบาลเมืองพัทลุงสามารถ
ให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยได้ครอบคลุมพื้นที่บริการทั้งหมด

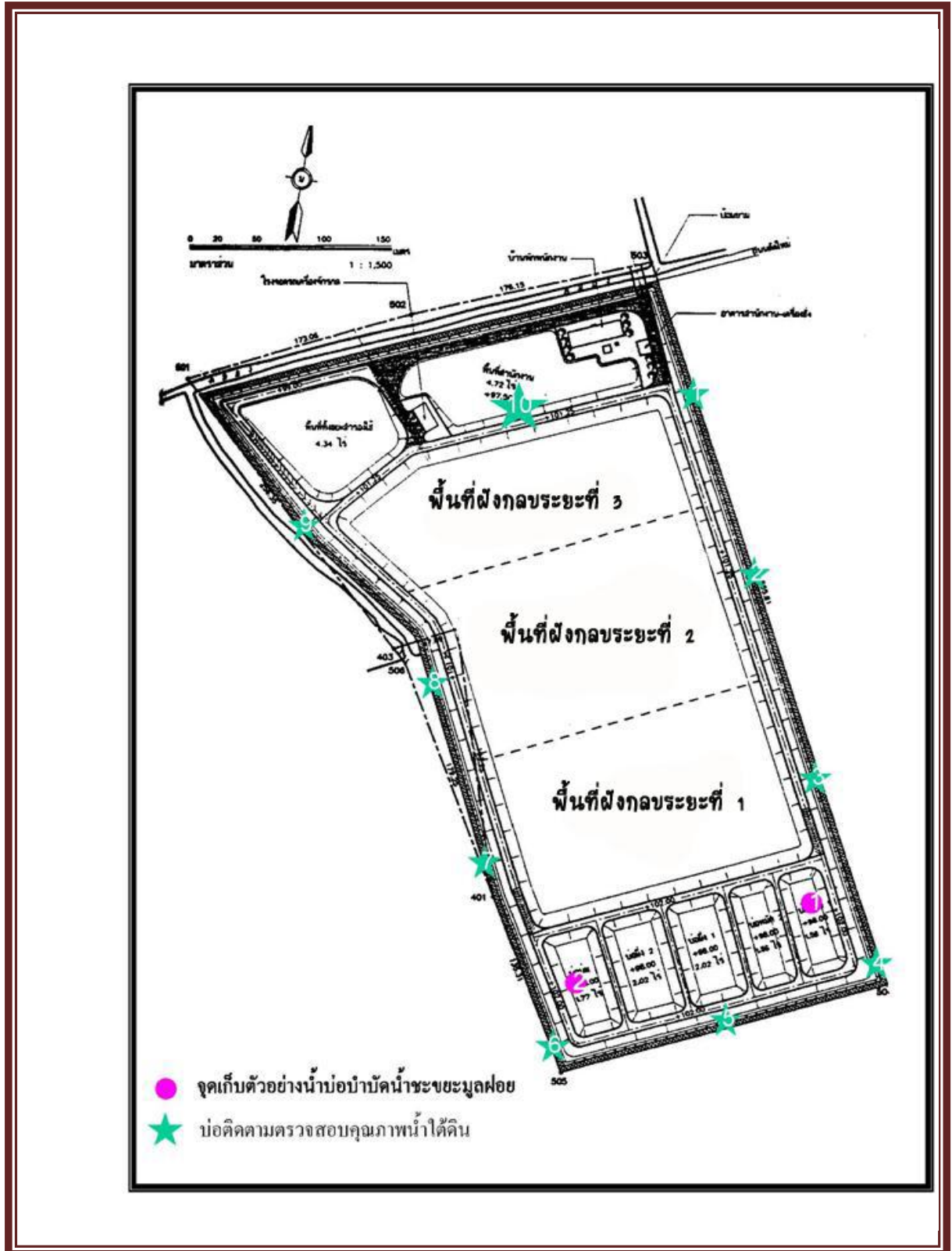
2) ระบบการจัดการขยะมูลฝอย

- ที่ตั้ง สถานที่กำจัด ขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองพัทลุง ตั้งอยู่บนพื้นที่ราช
พัสดุ ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ หมู่ที่ 6 (บ้านโพธิ์หมอ) ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
ดังแสดงในรูปที่ 4.2-1 มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ มีการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยรอบเป็นที่ว่างเปล่าและที่นา
มีแหล่งน้ำที่ใกล้ที่สุด คือ คลองสระ ซึ่งเป็นคลองธรรมชาติอยู่ห่างออกไปประมาณ 1 กิโลเมตร และมี
รายละเอียดของระบบกำจัดขยะมูลฝอยดังแสดงในรูปที่ 4.2-2

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองพัทลุงอยู่ ห่างจากชุมชนบ้านโพธิ์หมอ
ซึ่งเป็นชุมชนขนาดเล็กขนาด 30 ครัวเรือน มีประชากรประมาณ 120 คน ประมาณ 1.5 กิโลเมตร โดยก่อน
ดำเนินการสร้างสถานที่กำจัด ได้รับการคัดค้านจากชุมชนบ้าง เนื่องจากเห็นว่าอาจส่งผลต่อการประกอบอาชีพ

รูปที่ 4.2-1 ที่ตั้งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองพัทลุง

รูปที่ 4.2-2 แผนผังระบบกำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองพัทลุง

- รูปแบบเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอย ระบบฝังกลบขยะมูลฝอย เทศบาลเมืองพัทลุงเปิดดำเนินการตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2543 โดยเทศบาลฯ ได้นำขยะมูลฝอยมาจัดการด้วยวิธีการฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาลอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ดังตารางที่ 4.2-2

ตารางที่ 4.2-2 การดำเนินงานระบบฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาลเทศบาลเมืองพัทลุง

ระยะที่	องค์ประกอบ	รายละเอียดการดำเนินงาน
1	งานก่อสร้างหลุมฝังกลบขยะมูลฝอย ระยะที่ 1	ระบบฝังกลบขยะมูลฝอยแบบฝังกลบบนพื้นที่ จำนวนหลุมหลุมฝังกลบระยะที่1 พื้นที่ 27,200 ตร.ม. (17 ไร่) รองรับขยะได้ 516,893 ลบ.ม. ฝังกลบ 4 ชั้น ความสูงรวมประมาณ 12 ม. ดังนี้ - ชั้นที่ 1 ค้นดินความสูง 3 ม. ปูแผ่น HDPE ทหนา 1.5 มม. และแผ่น Geotextile ติดตั้งระบบรวบรวมน้ำชะขยะเป็นพลาสติกพีวีซี ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 8 นิ้ว และท่อระบายก๊าซที่เกิดจากการหมักเป็นพลาสติกพีวีซี ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 5 นิ้ว 15 ท่อ ฝังขยะความสูง 2.7 ม. ดินกลบทับระหว่างชั้นหนา 0.3 ม. - ชั้นที่ 2 ฝังขยะความสูง 2.4 ม. ดินกลบทับระหว่างชั้นหนา 0.3 ม. - ชั้นที่ 3 ฝังขยะความสูง 2.4 ม. ดินกลบทับระหว่างชั้นหนา 0.3 ม. - ชั้นที่ 4 ฝังขยะความสูง 2.4 ม. ดินกลบทับระหว่างชั้นหนา 0.3 ม. และกลบทับชั้นบนสุดหนา 0.6 ม.
	กลุ่มอาคารและสาธารณูปการ	- ป้ายโครงการ(สภาพชำรุด) - บ่อมายม(สภาพชำรุดและไม่ได้มีการใช้งาน) - สำนักงานและเครื่องชั่ง(ใช้งานได้ปกติ) - โรงเรือนเอนกประสงค์สภาพชำรุดและยังใช้งานในปัจจุบัน - บ้านพักพนักงาน(สภาพชำรุดและไม่ได้มีการใช้งาน) - รั้วโครงการ(สภาพชำรุด) - รางระบายน้ำรอบพื้นที่ฝังกลบ กว้าง 1.80 เมตร ลึก 1 เมตร
	ระบบบำบัดน้ำเสีย	ระบบบำบัดน้ำเสียแบบบ่อฝัง พื้นที่รวมประมาณ 1 ไร่ ประกอบด้วย 5 บ่อ ปูแผ่น HDPE ทุกบ่อ - บ่อที่ 1 และ 2 บ่อหมัก บำบัดน้ำเสียแบบไร้อากาศ - บ่อที่ 3 และ 4 บ่อฝัง บำบัดน้ำเสียแบบกึ่งใช้อากาศ - บ่อที่ 5 บ่อป่บ บำบัดน้ำเสียแบบใช้อากาศ ทุกบ่ออยู่ในสภาพดี ไม่มีการโป่งพองและฉีกขาด พบปัญหาขยะน้ำหนักเบา เช่น พลาสติกบดตกลงในบ่อเล็กน้อย น้ำที่ผ่านการบำบัดไหล ลงสู่รางระบายน้ำฝนและระบายลงคลองสระ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่ชาวบ้านใช้ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและเกษตรกรรม
	ระบบติดตามตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำใต้ดิน	บ่อสังเกตการณ์ที่เป็นบ่อน้ำตื้นรอบสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอย จำนวน 10 บ่อ ซึ่งสำรวจพบจำนวน 3 บ่อ คือ บ่อที่ 10 เป็นบ่อติดตามตรวจสอบด้านเหนือน้ำ (RF) บ่อที่ 1 เป็นบ่อติดตามตรวจสอบด้านท้ายน้ำ (MW1) บ่อที่ 4 เป็นบ่อติดตามตรวจสอบด้านท้ายน้ำ (MW2) ลักษณะของบ่อ มีการก่อสร้างไม่ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ อยู่ในสภาพชำรุดเทศบาลเมืองพัทลุงไม่มีแผนงานการเก็บตัวอย่างและตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำใต้ดิน และกรมควบคุมมลพิษไม่มีนโยบายเก็บตัวอย่างน้ำและตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำใต้ดินจาก บ่อติดตามที่ไม่ได้มาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ
	เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ต่างๆ ในการดำเนินงาน	ใช้เครื่องจักรกลที่มีอยู่เดิมในการดำเนินงานมีสภาพไม่สมบูรณ์ประกอบด้วย - รถตักดินตีนตะขาบ ขนาด 53 แรงม้า (จัดซื้อในปี 2534) - รถแทรกเตอร์ตีนตะขาบ ขนาด 80 แรงม้า (จัดซื้อในปี 2538)

ระยะที่	องค์ประกอบ	รายละเอียดการดำเนินงาน
		- รถบรรทุก 6 ล้อ สำหรับบรรทุกดินฝังกลบ
2	งานก่อสร้าง หลุมฝังกลบ ระยะที่ 2	ระบบฝังกลบขยะมูลฝอย แบบขุดร่อง จำนวน ๗ หลุม พื้นที่ 27,200 ตร.ม. (25 ไร่) อยู่ในขั้นตอนการปูพื้น HDPE และแผ่น Geotextile ซึ่งสัญญาการก่อสร้างอยู่ในระยะต่อสัญญา และสิ้นสุดสัญญาในเดือนสิงหาคม 2555

ป้ายสถานที่และอาคารรักษาการณ์

อาคารสำนักงานและส่วนชั่งน้ำหนัก

โรงจอดเครื่องจักรกล

บ้านพักพนักงาน

รูปที่ 4.2-3 กลุ่มอาคารปฏิบัติงานระบบฝังกลบเทศบาลเมืองพัทลุง

หลุมฝังกลบระยะที่ 1 ชั้นที่ 3

วัสดุรีไซเคิลที่คัดแยกจากระบบฝังกลบขยะมูลฝอย

ระบบบำบัดน้ำชะขยะมูลฝอย

รูปที่ 4.2-4 สภาพพื้นที่ระบบฝังกลบขยะมูลฝอย

รูปที่ 4.2-5 การดำเนินการก่อสร้างหลุมฝังกลบระยะที่ 2

จากแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของกรมควบคุมมลพิษโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการรวมกลุ่ม เพื่อรองรับการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอย จังหวัดพัทลุงมีการจัดกลุ่มพื้นที่เพียงกลุ่มเดียวเพื่อรองรับการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอย โดยมีเทศบาลเมืองพัทลุงเป็นแกนนำในการจัดตั้ง และใช้สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกหลักสุขภาพีบาลของเทศบาลเมืองพัทลุง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุงเข้าร่วมในการจัดตั้ง ประกอบด้วยเทศบาล 25 แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบล 48 แห่ง ดังตารางที่ 4.2-3 โดยมีขยะมูลฝอยรวม 309.2 ตัน/วัน (ข้อมูลปี 2548) จัดอยู่ในกลุ่มพื้นที่ขนาดกลาง 1 (M1) คือ ปริมาณขยะมูลฝอยเข้าระบบ 250-500 ตัน/วัน ในระยะที่ผ่านมามีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 16 แห่ง เข้าร่วมกำจัดขยะมูลฝอยกับเทศบาลเมืองพัทลุง ได้แก่ เทศบาลเมืองพัทลุง องค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ เทศบาลตำบลนาขยาด เทศบาลตำบลหนองพ้อ เทศบาลตำบลชะรัด เทศบาลตำบลควนขนุน เทศบาลตำบลเขาชัยสน เทศบาลตำบลปากพะยูน เทศบาลตำบลบ้านสวน เทศบาลตำบลบ้านพร้าว องค์การบริหารส่วนตำบลควนมะพร้าว องค์การบริหารส่วนตำบลป่าพะยอม องค์การบริหารส่วนตำบลพนมวังค์ เทศบาลตำบลพญาขัน เทศบาลตำบลแพรกหา และเทศบาลตำบลเขาเจ็ยก แต่ปัจจุบันมีเพียงเทศบาลเมืองพัทลุง และองค์การบริหารส่วนตำบลลำปำเท่านั้นที่นำขยะมูลฝอย มากำจัดในระบบ เนื่องจาก เทศบาลเมืองพัทลุงมีปัญหาในการดำเนินงาน จึงงดรับกำจัดขยะมูลฝอยแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2552 เป็นต้นมา แต่ยังคงรับกำจัดขยะมูลฝอยจากองค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ เนื่องจากเป็นสถานที่ตั้งของศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย

ตารางที่ 4.2-3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมกำจัดขยะกับเทศบาลเมืองพัทลุง

อปท. ที่เข้าร่วมตาม คพ	อปท. หลัก	MOU ณ วันที่	อปท. ที่เข้า ร่วมปัจจุบัน	ปริมาณขยะ ที่นำมากำจัด (ตัน/วัน)
ทม.พัทลุง / ทต.ปากพะยูน / ทต.ท่ามะเดื่อ / ทต.เขาชัยสน / ทต.ควนขนุน / ทต.มะกอกเหนือ / ทต.แม่ขรี / ทต.ตะโหมด / ทต.ป่าบอน/อบต.ควนมะพร้าว/ อบต.ชัยบุรี / อบต.ตำนาค / อบต.ท่าแค / อบต.นาโหนด / ทต.พญาขัน/ทต.เขาเจ็ยก/ อบต.ลำปำ / ทต.ท่ามิหรำ / ทต.ปรางหมู / ทต.ร่มเมือง / ทต.โคกชะงาย/ทต.นาท่าม / ทต.ชุมพล / ทต.บ้านนา / ทต.ลำสินธุ์ / ทต.อ่างทอง / ทต.ชะรัด / อบต.คลองเฉลิม / ทต.คลองทรายขาว/ ทต.กงหรา/ อบต.สมหวัง / ทต.เขาชัยสน/อบต.ควนขนุน.เขาชัยสน/ ทต.โคกม่วง / อบต.ทานโพลี/ ทต.จองถนน/ อบต.โคกสีก/อบต.นาปะขอ/ ทต.บางแก้ว/ อบต.คลองใหญ่/ทต.เขาหัวช้าง/ทต.ควนเสารัง/ทต.หนองพ้อ/อบต.ชะมวง/ ทต.นาขยาด / อบต.ปันแต / อบต.พนมวัง / ทต.พนาสูง / ทต.บ้านสวน / ทต.ดอนทราย / ทต.ทะเลน้อย/ ทต.แพรกหา/ ทต.โตนดด้วน/ทต.แหลมโตนด/ อบต.เขาเย่า /อบต.ตะพาน/อบต.เขาปู่ / อบต.เกาะเต่า/ ทต.บ้านพร้าว / อบต.ป่าพะยอม / ทต.ลานข่อย / อบต.ดอนประดู่/ ทต.อ่าวพะยูน / อบต.ฝาละมี / ทต.หารเทา/ ทต.ดอนทราย / ทต.เกาะนางคำ / อบต.เกาะหมาก / อบต.โคกทราย / อบต.ทุ่งนารี / อบต.ป่าบอน / อบต.วังใหม่ / อบต.หนองธง	ทม.พัทลุง	พ.ย. 48	ทม.พัทลุง อบต.ลำปำ	31

(4) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

(4.1) ด้านเทคโนโลยี

ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลเมืองพัทลุง รองรับขยะมูลฝอยจากเทศบาลเมืองพัทลุง และองค์การบริหารส่วนตำบลลำปำซึ่งเทศบาลเมืองพัทลุงเก็บขนให้ และซึ่งน้ำหนักขยะพร้อมของเทศบาลมีปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 30-31 ตัน/วัน

การดำเนินงานกำจัดขยะโดยวิธีฝังกลบขยะมูลฝอย ในปัจจุบัน ไม่ได้ฝังกลบตามทีออกแบบไว้ เนื่องจากในช่วงแรกเทศบาลเมืองพัทลุง รับกำจัดขยะมูลฝอยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง 13 แห่ง ซึ่งมี ปริมาณขยะ มูลฝอยเข้าระบบฝังกลบเป็นปริมาณมาก จึงไม่สามารถฝังกลบได้ตามกำหนด ทำให้ขยะมูลฝอยปลิวกระจัดกระจาย และส่งกลิ่นเหม็น เมื่อระบบกำจัดขยะมูลฝอยใกล้เต็มพื้นที่เทศบาลเมืองพัทลุง จึงรับกำจัดขยะมูลฝอยเฉพาะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ สถานที่ฝังกลบขยะ มูลฝอยเทศบาลเมืองพัทลุงเริ่มรับขยะ มูลฝอยตั้งแต่ เวลา 19.30 น. ถึง 23.30 น. มีการชั่งน้ำหนักของรถพร้อมขยะ จากนั้นทำการเทกองรวม บนพื้นที่หลุม รอกการฝังกลบตอนเช้า โดยมีชาวบ้านเข้ามา คัดแยกขยะก่อนทำการฝังกลบ แต่ไม่มีการเก็บข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยที่คัดแยกได้ ซึ่งวัสดุที่คัดแยกได้ ก็จะนำมากองรวมกันแล้วจึงนำออกจากพื้นที่ภายในวันเดียวกัน ทำให้ไม่เป็นที่อุปสรรคในการดำเนินงานฝังกลบขยะมูลฝอย

สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไป ในสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอย พบว่ามี ปัญหาเรื่องบ่อฝังกลบที่ใช้อยู่ใกล้เต็มพื้นที่ และเทศบาลเมืองพัทลุงได้ก่อสร้างคันดินให้สูงขึ้นเพื่อฝังกลบขยะมูลฝอยในชั้นสุดท้าย อย่างไรก็ตามยังคงพบว่ามีปัญหาใน เรื่องของการกลบทับขยะมูลฝอยด้วยดิน เนื่องจากในชั้นฝังกลบสุดท้ายมีการฝังกลบทับขยะมูลฝอยด้วยดินค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ยังไม่พบท่อระบายน้ำจากบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย หรือมีแต่ถูกกลบทับพังเสียหาย นอกจากนี้ ยังพบว่ามีน้ำชะขยะมูลฝอยไหลซึมออกด้านข้างคันดิน ล้อมรอบบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย เทศบาลเมืองพัทลุงได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการทำรางดินระบายน้ำชะขยะมูลฝอยชั่วคราวไปยังรางระบายน้ำฝนที่ก่อสร้างไว้รอบพื้นที่ ซึ่งใช้เป็นรางรวบรวมน้ำชะขยะมูลฝอยด้วย ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการพัฒนาหลุมฝังกลบระยะที่ 2 ซึ่งเป็นหลุมฝังกลบขยะมูลฝอยแบบขุด ร่อง พื้นที่ 25 ไร่

โดยใช้งบประมาณของเทศบาลในการดำเนินการ ปัจจุบันอยู่ในระหว่าง การปูพื้น ด้วย HDPE และแผ่น Geotextile

บ่อบำบัดน้ำเสียอยู่ในสภาพค่อนข้างดี แต่ควรป้องกันไม่ให้มีขยะปลิวตกลงไป ภายในบ่อ ส่วนบ่อติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดินทั้ง 3 บ่อ จากการสำรวจพบว่า เป็นบ่อที่มีการก่อสร้างไม่ ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ และภายในตัวบ่อที่ทำจากวงท่อซีเมนต์มีการเคลื่อนตัวแยก ออกจากกัน ทำให้น้ำจากภายนอก เศษดิน และรากไม้สามารถเข้าไปภายในบ่อติดตามตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นผล ให้ตัวอย่างน้ำใต้ดินมีคุณภาพเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เทศบาลควรทำการก่อสร้างบ่อติดตามตรวจสอบใหม่ให้ ถูกต้องตามเกณฑ์ของกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งในปีงบประมาณ 2555 กรมควบคุมมลพิษ ไม่มีนโยบายเก็บ ตัวอย่างน้ำจากบ่อติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดินที่ไม่ได้เกณฑ์มาตรฐาน

(4.2) ด้านงบประมาณ

ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการขยะ มูลฝอยของเทศบาลเมืองพัทลุงในปี 2554 เป็นเงินทั้งสิ้น 5,923,823 บาท ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย เป็นเงิน 3,686,076 บาท และ 2,237,747 บาทตามลำดับ ในขณะที่มีรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียม เนียมการเก็บขน และกำจัดขยะมูลฝอยจากครัวเรือน (เทศบาลจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากครัวเรือนในอัตราครัวเรือนละ 10 บาท/ เดือน) ตลาด สถานที่ราชการและโรงแรม เป็นเงินประมาณ 1,024,257 บาท

ตารางที่ 4.2-4 รายรับ-รายจ่ายในการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองพัทลุง

ปี	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	ผลต่าง (บาท)	อัตรากำจัดขยะ (บาท/ตัน)
2552	3,433,665.81	14,324,820.00	-10,891,154.19	916.94
2553	1,522,136.00	7,082,820.00	-5,560,684.00	388.33
2554	1,024,257.00	5,923,823.00	-4,899,566.00	507.72

จากตารางที่ 4.2-4 แสดงให้เห็นว่าเทศบาลเมืองพัทลุงยังคงแบกรับภาระส่วน ต่างในการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการกำหนดอัตรากำจัดขยะที่ยังไม่เหมาะสมและไม่ สอดคล้องกับต้นทุนและค่าใช้จ่ายจริงของการดำเนินงาน ทำให้ไม่สามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่ายให้กับเทศบาลฯ ในการบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งการลงทุนก่อสร้างและขยายระบบในอนาคต

(4.3) ด้านบุคลากร

เทศบาลเมืองพัทลุงมีบุคลากรในการดำเนินงาน จัดการขยะ มูลฝอยจำนวน 54 คน โดยรับผิดชอบในการดำเนินงานเก็บขนขยะมูลฝอยจำนวน 43 คน (พนักงานขับรถ 8 คน และพนักงานเก็บ ขนทำยรถ 24 คน) และดำเนินงานกำจัดขยะมูลฝอย ณ ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 6 คน (ข้าราชการ 1 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน และพนักงานจ้าง 3 คน)

(4.4) ด้านประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองพัทลุง ได้ประชาสัมพันธ์การลด คัดแยกขยะ ออกสปอร์ตทิชชู่คืน 103.5 ซึ่งเป็นสถานีวิทยุของเทศบาล ลงบทความใน จดหมายข่าวของเทศบาล และออกหนังสือ รังรัดการจ่ายค่าธรรมเนียมการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย จาก หน่วยงานราชการ

(4.5) ด้านการบริหารจัดการเชิงนโยบาย

เทศบาลเมืองพัทลุงมีนโยบายในการเพิ่มประสิทธิภาพการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการพัฒนากระบวนการกำจัดขยะมูลฝอยระยะที่ 2 ในพื้นที่ 25 ไร่ โดยการกู้เงินจากธนาคารออมสิน และมีแผนการสร้างโรงคัดแยกขยะเพื่อลดปริมาณขยะที่จะต้องกำจัด นอกจากนี้ เทศบาล ยังมีแผนที่จะตกแต่ง คันดินและทยอยฝังกลบขยะที่ตกค้าง และแผนปรับปรุงถนนรอบๆ ระบบ โดยลงหินคลุก และแผนปรับปรุงบ่อดี ตามตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดินให้ได้มาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ

(5) ปัญหาและอุปสรรคของระบบการจัดการขยะมูลฝอย

(5.1) ด้านเทคโนโลยี

- 1) ปัญหาการใช้พื้นที่หลุมฝังกลบระยะที่ 1 ไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน ทำให้หลุมฝังกลบขยะเต็มเร็วกว่าที่คาดการณ์
- 2) มีน้ำชะขยะมูลฝอยไหลซึมออกด้านข้างคันดินล้อมรอบบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย
- 3) เครื่องจักร ที่มีไม่เพียงพอกับปริมาณงาน ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ เท่าที่ควร ชั้นฝังกลบสุดท้ายมีการฝังกลบทับขยะมูลฝอยด้วยดินค่อนข้างน้อย และมีขยะล้นออกนอกกระบบฝังกลบ
- 4) บ่อดีตามตรวจสอบคุณภาพ น้ำใต้ดิน เป็นบ่อที่มีการก่อสร้างไม่ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ และภายในตัวบ่อที่ทำจากวงท่อซีเมนต์มีการเคลื่อนตัวแยกออกจากกัน ทำให้น้ำจากภายนอก เศษดิน และรากไม้สามารถเข้าไปภายในบ่อดีตามตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นผลให้ตัวอย่างน้ำใต้ดินมีคุณภาพเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม
- 5) ไม่ได้มีการเก็บตัวอย่างและตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำจากบ่อดีตามตรวจสอบหรือบ่อน้ำใช้ของชาวบ้านหรือน้ำในคลองสระ ทำให้ไม่ทราบถึงผลกระทบต่อแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินโดยรอบ

(5.2) ด้านงบประมาณ

ปัจจุบันเทศบาลเมืองพัทลุงมีปัญหาค่าใช้จ่ายในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากการเก็บค่าธรรมเนียมค่าบริการไม่สอดคล้องกับต้นทุนและค่าใช้จ่ายจริง

(5.3) ด้านบุคลากร

เทศบาลเมืองพัทลุงขาดบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ ความเข้าใจในเทคโนโลยีการกำจัด ขยะมูลฝอยโดยวิธีฝังกลบและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่ได้ปฏิบัติตามคู่มือการดำเนินงานรวมทั้งขาดแคลนบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย

(5.4) ด้านประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

เทศบาลเมืองพัทลุงไม่มีปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ เนื่องจาก ในเทศบาลมีสื่อของตัวเองหลายๆ ช่องทาง เช่น คลื่นวิทยุ เสียงตามสาย จดหมายข่าว และมีการใช้ช่องทางดังกล่าวในการสื่อสารประชาสัมพันธ์การลด คัดแยกขยะ

(5.5) ด้านการบริหารจัดการเชิงนโยบาย

เทศบาลเมืองพัทลุง เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย จึงได้กู้เงินจากธนาคารออมสินเพื่อพัฒนาระบบกำจัดขยะมูลฝอย ระยะที่ 2

(6) ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา

(6.1) ด้านเทคโนโลยี

- 1) ควรส่งเสริมให้มี การคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยที่สามารรถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ออกจากขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัด เพื่อลดปริมาณขยะที่นำไปฝังกลบ
- 3) ปรับปรุงสิ่งปลูกสร้างและ สาธารณูปการในศูนย์กำจัดขยะมูล ฝอยให้มีสภาพใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) เพิ่มประสิทธิภาพ การฝังกลบด้วยการซ่อมแซม เครื่องจักรกลที่มีอยู่เดิม ให้ใช้งานได้เพียงพอกับปริมาณขยะ
- 5) แก้ไขปัญหาเรื่องขยะพลาสติกปลิวกระจาย โดยใช้รั้วตาข่าย ดักขยะที่ปลิวไม่ให้กระจาย และแก้ปัญหากลิ่น/เพิ่มประสิทธิภาพการย่อยสลายของ ขยะมูลฝอย หลังการ ดันเกลี่ยขยะมูลฝอย ควรฉีดพ่นด้วยน้ำสกัดชีวภาพ
- 6) ควรปรับปรุง่อ ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำใต้ดิน ให้ได้ตามมาตรฐานของ กรมควบคุมมลพิษ
- 7) ในกรณีที่มีน้ำชะขยะมูลฝอย ชั่งในบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยและไม่สามารถระบายออกจาก ท่อรวบรวมน้ำชะขยะมูลฝอยได้ อาจติดตั้งเครื่องสูบน้ำแบบเคลื่อนที่ได้เพื่อสูบน้ำชะขยะมูลฝอยไปยังระบบบำบัดน้ำเสียโดยตรง
- 8) บ่อบำบัดน้ำเสียอยู่ในสภาพค่อนข้างดี แต่ควรป้องกันไม่ให้มีขยะปลิวตกลงไปบ่อ และในฤดูฝน ควรระมัดระวังการไหลล้นของน้ำเสียที่อยู่ในบ่อ บำบัดน้ำเสียออกนอกพื้นที่ อาจแก้ไขโดยการเสริมคันดินรอบบ่อบำบัดน้ำเสียทุกบ่อ และยกระดับท่อน้ำเสียจากบ่อสูบน้ำเสียที่เข้าสู่ระบบ และท่อระบายน้ำทิ้งออกนอกระบบบำบัดน้ำเสียบ่อสุดท้ายให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มความจุของปริมาตรน้ำในบ่อบำบัดน้ำเสีย
- 9) ในส่วนของพื้นที่บ่อฝังกลบบ่อใหม่ที่อยู่ในการก่อสร้าง เทศบาลเมืองพัทลุงควรดำเนินการวางแผนกำหนดระยะเวลาการฝังกลบขยะมูลฝอย ตั้งแต่เนิ่นๆ โดยอาจก่อสร้างคันดินย่อยแบ่งพื้นที่ออกเป็นสวนๆ และแสดงแผนในการเทกอง บดอัด และกลบทับขยะมูลฝอยด้วยดินใน แต่ละระยะ และให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานตามแผนอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ขยะมูลฝอยสัมผัสกับน้ำฝนน้อยที่สุด นอกจากนี้ไม่ควรฝังกลบหรือเทขยะมูลฝอยในลักษณะการแผ่กระจายเต็มพื้นที่แล้วกลบทีเดียว เพราะจะทำให้ น้ำฝนสัมผัสกับขยะมูลฝอยได้มาก
- 10) สถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองพัทลุง ตั้งอยู่ไม่ห่าง จากทะเลสาบสงขลามากนัก ดังนั้นจึงควรระมัดระวังในเรื่องของการปนเปื้อนน้ำผิวดินจากน้ำชะขยะมูลฝอยไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝน ควรดำเนินการกลบดินทับขยะมูลฝอยด้วยดิน และรวบรวมน้ำชะขยะมูลฝอยไปบำบัด ไม่ควรให้น้ำชะขยะมูลฝอยไหลปะปนไปกับน้ำฝนที่ไหลออกนอกพื้นที่

(6.2) ด้านงบประมาณ

- 1) ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยควรให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมากขึ้นจากเดิม ทั้งในการเก็บขน และ/หรือการกำจัดมูลฝอย โดยอาจใช้รูปแบบ เทศบาลลงทุนและให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยวิธีการว่าจ้าง แล้วจ่ายค่าจ้างเป็นการเหมาจ่ายตามปริมาณงาน หรือการให้สัมปทาน โดยเทศบาลมอบหมายให้เอกชนมีสัมปทานหรือมีสิทธิ์ บริหารดำเนินการได้ โดยเอกชนต้องจ่ายค่าตอบแทนให้ท้องถิ่น หรืออาจให้เอกชนลงทุนและบริหารจัดการเอง เพื่อไม่ให้มีปัญหาด้านงบประมาณ

2) จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนนโยบายใน การคัดแยกขยะมูลฝอยให้มากขึ้น เช่น ให้มีการดำเนินโครงการที่เน้นการลด คัดแยกขยะมูลฝอย และนำกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ณ แหล่งกำเนิด และสนับสนุนกิจกรรมรีไซเคิลของโรงเรียนและชุมชน

(6.3) ด้านบุคลากร

1) ฝึกอบรมเสริมสร้างประสิทธิภาพบุคลากรที่ดำเนินงานในศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย เพื่อเสริมสร้าง ความรู้และความเข้าใจ ตลอดจนการจัดการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ภายในระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร

2) ควบคุมและดูแล บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถาน ที่ฝังกลบ ให้ดำเนินงาน ตามคู่มือปฏิบัติงานและมาตรการความปลอดภัยที่กำหนดไว้

3) จัดทำรายงานสรุป การปฏิบัติงานประจำเดือนอย่างเคร่งครัด โดยรวบรวม ข้อมูล ปริมาณขยะมูลฝอย การจัดการ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ รวมถึงประสิทธิภาพของบุคลากร

4) จัดอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานฝังกลบในเรื่องการดำเนินงานสถานที่ฝังกลบตามคู่มือปฏิบัติงานและมาตรการความปลอดภัยที่ กำหนดไว้ การตรวจองค์ประกอบและคุณสมบัติทางกายภาพของขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบฝังกลบ

(6.4) ด้านประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

ดำเนินการประชาสัมพันธ์ ธรณรงค์และขอความร่วมมือจาก ห้างค้าปลีก ร้านสะดวกซื้อ ร้านอาหาร และประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาล โดยใช้สื่อของเทศบาล สื่อวิทยุ สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ ท้องถิ่น รวมถึงป้ายประกาศ ณ จุดที่เป็นชุมชน ในการเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่เป็นภาระต่อสิ่งแวดล้อม และธรณรงค์การลด คัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

(6.5) ด้านการบริหารจัดการเงินโยบาย

1) กำหนดแนวทางปฏิบัติในกา ลดและใช้ประโยชน์ จากขยะมูลฝอยใน ชุมชน ตั้งแต่การลดปริมาณขยะ การคัดแยกภาชนะรองรับขยะ การเก็บรวบรวม ภาชนะเก็บขนขยะรีไซเคิล การขนส่ง การแปรสภาพและการใช้ประโยชน์จากขยะ

2) ปรับปรุงการ จัดเก็บค่าธรรมเนียมจัดการขยะ มูลฝอย ที่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง ซึ่งรวมถึงค่าบริการ เก็บรวบรวม ขนส่ง ตลอดจนการกำจัดเข้าไว้ด้วยกัน เนื่องจาก ปัจจุบันเทศบาลจัดเก็บในอัตราเพียง 10 บาทต่อเดือนเท่านั้น

3) เทศบาลควรจัดทำโครงการก่อสร้างโรงหมักปุ๋ย เนื่องจากองค์ประกอบขยะของเทศบาลส่วนใหญ่เป็นขยะอินทรีย์ เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะ มูลฝอยที่เข้าสู่ระบบฝังกลบ และทำให้การกำจัดขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการกำจัดแบบผสมผสาน (Integrated Disposal) ทั้งนี้เทศบาลสามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณผ่านแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัดหรือกองทุนสิ่งแวดล้อม